

dusle.club

BİZİM

8

HİKAYEMİZ

YALNIZ BİR CUMHURİYETİN İZİNDE

Osmanlıların askeri ilerleyişinin durmaya ve gerilemeye başladığı dönemlerde Osmanlı ile Avrupa ordularının eğitim ve donanım standartları arasındaki farklar açıkça görülmeye başlanmıştır.

Bir zamanlar savaş ve askerlik ile ilgili ilerlemelerin merkezinde olan Osmanlılar giderek merkezi rollerini yitirmeye başlamışlardır.

Türklerin Avrupa'dan alıp öğrenmeye can attıkları bilgi türü savaş sanatlarıyla ilgili olanlardı çoğunlukla.

Değişimin Anadolu'ya özgürlükle değil, güvenlikle geldiği söylenebilir bu yüzden. Osmanlılar'ın 15. yy. başında kuşatma amaçlı top kullandıkları biliniyor.

2.Kosova savaşında ise tüfek kullanıyorlar.

Elde kullanılan ateşli silahlar yaklaşık olarak Avrupa orduları ile aynı zamanlarda ortaya çıkıyor.

Tüfekçiler, bombacılar, lağımıcılar Osmanlı silah kuvvetlerinde çok daha önceleri merkezi bir rol oynamaya başlıyor.

Osmanlılar Avrupa'nın gemi inşası ve deniz muharebeleri ile ilgili tekniklerini alma konusunda da isteklidir.

Venedik gemi yapımında model aldıkları ülke oluyor uzun bir müddet.

Bu denge hali yavaş yavaş Osmanlılar aleyhine bozulmaya başladıktan sonra bir olay değişimi kaçınılmaz bir zorunluluk haline getirdi.

Fransız Devrimi fikirlerinin Osmanlı'ya nüfuz etmesi 3. Selim'in askeri reformları ile başladı ve onun tahttan inmesiyle sona erdi.

Tüm dünyadaki gelişmelere muazzam bir etkisi olan devrim Anadolu topraklarında deyim yerinde ise çoban ateşi misali bir yanıp bir sönercek cılız kaldı.

Devrim fikri Anadolu'da yangına dönüşmeden söndü, söndürüldü çoğunlukla.

Devrimci fikirlerin Fransa'dan Osmanlı'ya geçmesini sağlayan kanalların başında askeri eğitim geliyordu.

Rönesans'tan beri Osmanlılar ve İslam dünyası savaş sanatı konusunda, özellikle mühendislik, seyir subaylığı, topçuluk gibi teknik alanlarda yenilikleri öğrenmeye istekliydi.

Hristiyan düşmanları tarafından bir dizi yenilgiye uğramış olmanın yarattığı etkilerle askeri donanımda modernizasyona gidilmesi ve ordunun daha iyi eğitilmesi gerektiğini düşünmeye başlamışlardır Osmanlılar.

Reformun amacı teknik donanım, eğitim ve kabiliyet açısından Osmanlı kuvvetlerinin çağdaş batılı orduların seviyesine çıkartmaktı.

Tüm bu tasarıların itici gücünü Fransız Hükümeti oluşturuyordu.

3. Selim tahta çıktığında Osmanlı Devleti'nin karşısında iki büyük sorun bulunuyordu.

Ayanlaşma (Taşradaki Yönetmelik Unsurları) sorunu doruk noktasına çıkmış ve artık ülke birliğini tehdit eder duruma gelmişti.

Hükümet asker ve vergi toplama işini ancak onlar aracılığıyla yapabiliyordu.

Diğer bir sorun yeniçeri askerleriydi.

Yeniçerilerin esnaflaşmasına göz yumulmuştu, böyle olunca da talime, eğitime ayıracak vakitleri yoktu.

Bu onların gevşemesine ve disiplinden kopmasına yol açtı.

Oysa ateşli silahların gelişmesiyle beraber talim, eğitim askeri disiplin daha da önem kazanmıştı artık.

Ayanların ve yeniçerilerin kontrol altına alınabilmesi için gerekli irade yönetmelik açıdan gösterilemiyordu.

Dolayısıyla reform hareketlerinin temelini askeri gereklilikler oluşturuyordu.

1793 yılında Nizam-ı Cedid adıyla talimli, disiplinli ordunun ilk çekirdeği oluşturuldu.

3. Selim yeniçerileri ürkütmemek için çok dikkatli ve özenli davranıyordu.

Ancak yine de başarılı olamadı.

2. Mahmut'ta padişah olduğunda Nizam-ı Cedid benzeri olarak Sekban-ı Cedid ocağını kurdu.

Ayrıca bir diğer sorun olan ayanlar için 2. Mahmut onlara hak ve görevler vererek resmiyet kazanmalarını sağlamak ve devletin dağılması tehlikesini önlemek istiyordu.

Ayanlarla yapılan görüşme sonucu Sened-i İttifak adını taşıyan bir belge düzenlendi.

Senet uygulama alanı bulsaydı ayanlık resmiyet kazanacaktı ancak uygulama alanı bulamadı.

En önemlisi Sened- i İttifak Osmanlı Devleti'nin ilk anayasası olacaktı.

Tarihteki demokratik ihtilallerin en önemli konusu olan vergi adaleti ve vergilerin danışılarak belirlenmesi ilkesi parlamenter bir başlangıç niteliğinde olacaktı.

Ayan ve devlet adamlarının cezalandırılmasıyla ilgili esas, insan hakları bildirgelerinin hukuk devleti için mücadelenin konusunu oluşturuyordu.

Bu durum Dünya'da esen özgürlükçü ve anayasacı rüzgarın bu topraklarda hafif bir esinti olarak hissedilmesini sağlıyordu.

Sözü edilen senet ile 1215'te İngiltere'de imzalanan Magna Carta arasında benzerlikler olduğu söylenir.

Ancak bu esintiler bile uzun sürmedi ve bir yeniçeri ayaklanmasıyla Nizam-ı Cedid'in kurulmasına ön ayak olanlar yakalanıp öldürüldüler ve 1826'ya değin askeri ıslahatlar gündeme gelemedi.

Yenilik ve değişim her zaman olduğu gibi statüsünün ve konumunun değişmesini istemeyenler tarafından geçici bir süre durdurulmuştu.

Yeniçerilerin yeniden ayaklanmasını aynı zamanda onların sonlarını da getirdi.

Vakay-i Hayriye hareketiyle ocak ortadan kaldırıldı.

Asakir-i Mansure-i Muhammediye adıyla yeni bir ordu kuruldu.

Islahat yolu yeniden açılmış oldu.

1827'de Avrupa'ya ilk öğrenciler gönderildi ve Tıbbiye kuruldu.

1831' de ilk gazete Takvim-i Vekayi çıkmaya başladı.

Babıali'de tercüme odası kuruldu.

Modern çağdaki ilk Osmanlı nüfus sayımı ve arazi ölçümü yapıldı.

Bu iki yeniliğin temel amacı silah altına alma ve vergilendirmeyi sağlamaktı.

Kadınlar silah altına alınmadıkları için sayıma da dahil edilmedi.

Harp Okulu ve ardından Mülkiye'nin kurulması çok önemliydi.

Bu okullardan mezun olanlar Osmanlı-Türk çağdaşlaşma hareketinin önderliğini yapacak tabanı oluşturacaklardı.

2. Meşrutiyet Devrimi'ni bu okullardan mezun olanların siyasal örgütü olan İttihat ve Terakki gerçekleştirecekti.

Eğitim sisteminin yetersizliğinin bir sonucu olarak yeni yüksekokullarda okuyacak yeterlilikte gençler bulunmadığı için bu okullar kendi ortaöğretim hatta ilköğretim birimlerini oluşturmak durumunda kalmışlardı.

Öyle ki Harbiye ilk mezunlarını ancak on dört yıl sonra verebilmişti.

Yeniçerileri ortadan kaldırmasından ölümüne kadar 2. Mahmut muazzam bir reform programı uygulamaya girişti.

Bu program on dokuzuncu hafta kısmen yirminci yüzyılın Türk reformcularının takip edeceği yolun ana hatlarını çizmiş oldu.

Artık Hürriyet talebi daha yüksek sesle dillendirilecek fakat tam olarak ne olduğu ve nasıl yaşanacağı ile ilgili kafa karışıklığı uzun yıllar sürecektir ve ağır bedeller ödenmesini gerektirecektir.

" Ya İstiklal, Ya Ölüm " noktasına gelmeden cumhuriyetçi yönelimler yolunu çok uzun bir süre bulamayacaktır.

Üstelik ortaya çıkan bu cumhuriyetin cumhuriyeti de kendini hep yalnız hissedecektir.

Devlet babası tarafından kadife bir eldivenle bir sevilip, bir dövülen cumhuriyet, vatandaş olmayı yurttaşlık sandığından, vergi vermek ve askere gitmeyi temel kabul etti.

Cumhuriyet, yurttaşlığın temel hak ve sorumluluk ilkesini ve bu ilkelerin ilişkisini kavramadığından, en baştan beri Batı'nın tekniğini alıp felsefesini reddedebileceğini düşünerek, süreci iyice karmaşık bir hale getirdi.

Anadolulu solcuların çoğunluğunun kendini marksist sanması ve liberal olduğunu kavramaması, vatanlarını ırmağının akışına ölecek kadar seven milliyetçilerin topraklarını yabancı maden şirketlerine peşkeş çekmeleri, dağlarını, sularını, kıyılarını, yaylalarını " Dış Güçlere " pazarlayan iman dolu zihinlerin kendini memleketin sahibi sanmalarının altında işte bu amorf başlangıç koşullarının belirleyiciliği yatıyor.

Özgürlük için yola çıkan hiç bir fikir güvenliğin konforunu kabul etmemelidir.

Bu nedenle bedeli ödenmemiş bir özgürlük düşüncesi olabileceği fikri aslında bir yanılsamadır.

Her şeyden önce özgürlük kavramının netleştirilmesi gerekir.

Engels'in dediği gibi " Özgürlük zorunluluğun bilincine varmaktır. "

Evet, özgürlükte emek ve cesaret ister.

YENİDEN BAŞLAMALI

Sened-i İttifak ile ülke içi çatışmaları çözmeye çalışan ve başarılı olamayan Osmanlı Devleti artık hem ülke içindeki hoşnutsuzlukları çözmek, hem de Batı ile ilişkilerine yönelik dış hamleler yapmak zorundaydı.

Tarihsel süreç Osmanlı Devleti'ne zorunlu bir dönüşümü dayatır hale gelmişti.

Bu ihtiyaç Tanzimat Fermanı'nı gündeme getirdi.

Tanzimat Fermanı Türk tarihinde batılılaşmanın ilk somut adımıdır.

Mustafa Reşit Paşa tarafından Gülhane Parkı'nda okunması nedeniyle Gülhane Hatt-ı Hümayunu veya Tanzimat-ı Hayriye olarak da anılır.

Ferman doğru önlemler alınır, gerekli iyileştirmeler yapılırsa birkaç yıl içerisinde ülkenin düzeleceğini bildiriyordu.

Rüşvetin yasak olacağını, faydalı, nizami kanunların yapılacağını Müslüman ve Müslüman olmayanlara eşit olarak uygulanacağını bildiriyordu.

Can ve mal güvenliğinden söz ediliyordu.

Devlet adamları hala kul statüsündeydiler.

Bunlar için siyaseten katil ve müsadere söz konusuydu.

Müsadere 1826'da kaldırılmış olmakla birlikte Mustafa Reşit'i yetiştirmiş ve korumuş olan Pertev Paşa bir kızgınlık sonucunda 2. Mahmut tarafından siyaseten katlettilmişti.

Yıllar sonra Mithat Paşa'nın Taif kentinde hapisteyken görevliler tarafından boğdurulması da siyaseten katil geleneğinin el altından uygulanmaya devam ettiğini gösteriyordu.

Tanzimat fermanı kul statüsüne son veriyor, en azından devlet adamlarına can ve mal güvenliği getiriyordu.

Tanzimat öncesinde kimi yerden asker alınıyor kimi yerden alınmıyordu ve askere gidenler de çok kez artık ömürlerini asker olarak geçiriyorlardı.

Askere alma şekli ve süresi halkı korkutmuştu.

Asker toplama memurları geldiği zaman gençler ya köylerinden kaçıyor ya da saklanıyorlardı.

Bu yüzden her bölgeden gerektiği vakit istenecek asker için bazı iyi usuller kabul edilmesi ve askerliğin dört ya da beş sene süre ile yürütülmesi gerektiği belirtildi fermanında.

Ferman büyük ölçüde bozulan kamu düzenini yeniden inşa etmeye yönelik ilkeler içermekteydi.

Tanzimat Fermanı taşıdığı olumluluklarla beraber geniş halk kesimlerinin hayatlarında kayda değer bir iyileştirme sağlamamıştır.

Tanzimat ve sonrasında yönetim gücü hep az sayıda kişinin elinde toplanmış halka ulaşamamıştır.

Fermanla Müslüman –Müslüman olmayan eşitliğinin getirilmesi önemli bir adımdı.

Tanzimat Fermanı Osmanlı'nın yarı sömürge durumuna düştüğü dönemde gündeme geldiği için, birçok ulusçu yazar tarafından hoş karşılanmamıştı.

Gerçekten de Osmanlı Devleti'nin zayıfladığı bir zamanına denk gelmişti ve imzalanmasında Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti üzerinde çok ciddi bir etkisi vardı.

Ancak tüm bunlara rağmen insan hakları, hukuk devleti, demokrasi mücadelesi için de bir başlangıçtı.

Fermanın Avrupa devletlerine resmen bildirilmesi, fermanın uygulanmasında onların da bir etkisi olacağını gösteriyordu.

Tanzimat paşalarından biri bu durumu şöyle özetliyordu.

Bir devlette iki kuvvet olur.

Biri yukarıdan biri aşağıdan.

Yukarıdan gelen kuvvet cümlemizi eziyor.

Aşağıdan ise bir kuvvet hasıl etmeye imkan yoktur.

Onun için biz yandan bir kuvvet uygulamaya muhtacız.

Osmanlı siyasi dinamiklerini çok güzel anlatan bu sözle, padişahın ne denli güçlü, halkın ne denli edilgin, devlet adamlarının ise ne denli çaresiz olduğu ifade ediliyordu.

Paşalar padişaha karşı bir ağırlık oluşturabilmek için düvel-i muazzamaya (emperyal devletlere) yaslanmak durumunda kalmışlardı.

Bazı paşalar İngiliz, bazıları Fransız bazıları Rus desteğinden yararlanıyordu.

Aslında tüm bu gelişmeler Osmanlı devletinin bağımsız bir devlet olmaktan çıktığını yarı bağımlı bir duruma geldiğini açıkça gösteriyordu.

Bu da bize Cumhuriyet tarihi boyunca sürekli tekrarlanan "tam bağımsızlık" söyleminin ne kadar önemli olduğunu hem de bağımlılık, sürekli dışarıdan icazet

alma, ÷lke siyasetini dışarıdan alınan brifinglere g÷re belirleme siyasetinin k÷klerinin de aslında ne kadar derinlerde olduğunu g÷steriyor.

Misak-ı Milli sınırları ile yetinemeyen bir zihniyetin, cumhuriyetçiliğin değerlerini anlayabilmesi için tarihe defalarca kez bakması gerekiyor.
Islahat Fermanı da Tanzimat Fermanı'na y÷nelik ihtiyacı doğruluyordu.

M÷sl÷man olmayanları M÷sl÷manlarla eşit kılacak ayrıntılı birçok h÷k÷m içeriyordu.

Paris Antlaşması Osmanlı'nın Avrupa devletler hukukundan yararlanmasını ve toprak b÷t÷nl÷đ÷n÷n g÷vence altına alınmasını kararlaştırmıştı.

Aslında Osmanlı devletinin Avrupalı sayıldığı ve toprak b÷t÷nl÷đ÷n÷n korunduğu pek doğru değildi.

Kapit÷lasyonların kaldırılması talep edildiğinde s÷z konusu devletler tarafından duymazdan geliniyordu.

Toprak b÷t÷nl÷đ÷ ise b÷y÷k devletlerin oluru alındığı anda parçalanabileceği anlamına geliyordu.

Bu arada basın hayatında da önemli gelişmeler oluyordu.

İlk gazete devletin resmi gazetesi olan Takvim-i Vekayi idi.

Gazeteciliğin asıl başlangıcı ise Agah Efendi'nin Terc÷man-ı Ahval gazetesiydi.

Gazete haftalık olarak çıkıyordu ve şinasi de burada yazıyordu.

Gazetenin tirajları d÷ř÷kt÷ fakat mahalle kahvelerinde ve bazen de y÷ksek sesle mahalleliye okunduğu d÷ř÷n÷l÷rse gazetelerin etki alanının tirajlarından daha fazla olduğu d÷ř÷n÷lebilir.

Gazetelerin çoğalması beraberinde rekabeti getirdi ve ardından gazete kapama, para ve hapis cezaları g÷ndeme geldi.

Yeni Anadolu'nun ilk önderleri siyasetçiler değil, şairler ve yazarlar oldu.

şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal çoğunlukla yeni edebiyatın en ndeki ÷ ismi olarak değerlendirildi.

Namık Kemal T÷rkiye'de iki d÷ř÷ncenin en önemli temsilcisi olarak tanınır: H÷rriyet ve vatan.

Birinci meşrutiyetin kapısını aan önemli etken mali bunalımdı.

Batıdaki zg÷rl÷k m÷cadelelerinde önemli d÷n÷ř÷mler de mali bunalım ortamlarının etkisiyle olmuştur.

Osmanlı devleti 1854'ten başlayarak Avrupa'dan borç almaya başladı.

Bu borçların küçük bir bölümü demiryolu yapımına giderken çoğu gereksiz harcamalara kullanılıyordu.

Abdülmecit'in kızı Fatma Sultan ile Ali Galip'in düğünü 15 gün sürmüş ve iki milyon altın harcanmıştı.

İktisadi ve askeri iflastan sonra mali iflas yaşıyor, ülke git gide daha da bağımlı hale geliyordu.

Balkanlarda ayaklanmalar başlamıştı.

Tahta geçerse meşrutiyeti getirmeye söz veren Abdülhamit padişah oldu.

Yeni padişah anayasanın hazırlanmasını istedi.

Böylece hem söz verdiği vaadini gerçekleştirecek hem de Avrupa müdahalesinin yolunu kesmiş olacaktı.

Osmanlı toplumunun 1877'de seçimle gelen bir meclis toplayabilmiş olması ülkemizdeki demokrasi mücadelesi açısından önemli bir olaydır.

Rusya'da seçimle oluşan ilk meclis 1906'da toplanabilmişti örneğin.

Nisan 1880'de İngiltere'de seçimleri Gladstone'un partisi kazandı. Parti açıkça Türk düşmanı olduğu için Abdülhamit' in meşrutiyeti yaşatacağı gibi görünmesinin gereksiz olduğunu düşünmüş olmalıydı.

Siyasi hamleleri de bu yönde oldu.

Çözümü dışarıdan bekleyen yönetim erkini bir dizi hayal kırıklığı bekliyordu.

Bu nedenle yönetsel basınç daha fazla içe yöneldi.

1880'den itibaren Osmanlı Devleti yıldan yıla koyulaşan bir mutlakiyete, polis düzenine doğru kaymaya başladı.

Osmanlı Devleti açısından tarihsel nehrin suları azgınlaşıyor ve hızlanıyordu.

Ne kadar yüksek olduğu bilinmeyen şelalenin sesi artık çok daha gür duyuluyordu.

Canhıraş bir güvenlik algısı ile devleti kurtarmak isteyenlerle devleti yeniden kurmak isteyenler arasındaki çizgiyi bu altyapı belirledi.

Toplumunu yeniden kurmak isteyenler ise 150 yıl boyunca bir şiddet sarmalı içinde tekrar tekrar devlete itaat etmekle yok edilmek seçenekleri arasında arafta bırakıldılar.

Devrimci bir yol inşa etmek için ağır bedeller ödemek zorunda kaldılar.

Fakat itaat etmediler, teslim olmadılar, her kırımdan sonra YENİDEN BAŞLADILAR.

YAŞAMAK NE GÜZEL ŞEY

Değişim her yerde olduğu gibi Anadolu topraklarında da sancılı bir süreç olarak işledi.

Osmanlı Devleti'nde ilk parlamento seçimleri 1877'de yapıldı.

Meclis 19 Mart'ta açıldı ve mecliste 130 milletvekili vardı.

Halk sürece katılmadı, kimi yerlerde seçim yapılmadı, kimi yerlerde de valiler mebusları atadı.

Bu ilk seçimin sonucu olarak ortaya çıkan meclis, Rus Ordusu neredeyse İstanbul'un kapısına dayanmışken 14 Şubat 1878'de Abdülhamid tarafından tasfiye edildi.

İlk parlamenter deneyim böylelikle bir hüsrana başlamış oldu.

Öte yandan yönetsel açıdan kimi olumlu gelişmeler de oldu bu dönemde.

İstanbul'u Avrupa'ya bağlayan telgraf hatları kuruldu örneğin.

Bu hatlar iletişimi arttırdı ve bir telgrafçılar ordusu yarattı ancak bu telgraf hatları devletin merkezi haberleşmesi dışında kullanılmadı.

Halka yararı ancak Kurtuluş Savaşı sırasında ordunun telgrafı etkin kullanması ve savaşın kazanılması ile ortaya çıktı.

Ayrıca Demiryolu konusunda da kimi gelişmeler yaşandı, ilk hatlar Haydarpaşa – İzmit, Mudanya Bursa, İzmir – Aydın hatlarıydı.

Bu hatlar içeride yetiştirilen hammaddeleri limanlara ve oradan da dış ülkelere göndermek için yapılmıştı.

Osmanlı Devleti'nde demiryolları olmadan önce ana yük taşıma sistemi kervanlar ve develerdi.

Develer 250 kiloya kadar yük taşıyabiliyor ve günde 25 kilometre yol kat edebiliyorlardı.

Oysa demiryolları ile bir yük vagonu 30 – 40 devenin yapacağı işi yapıyordu.

Sonraları demiryolları gelişti, Makedonya, Ankara, Konya yavaş yavaş başkent İstanbul'a bağlandı.

Kuşkusuz bu alandaki en önemli gelişme Bağdat Demiryolu'nun inşa edilmesiydi.

Denizcilikte de bazı gelişmeler oldu.

1860'ta İstanbul veya İzmir'e yanaşan gemilerin %75'i yelkenli iken bu oran 1900'de % 5'e düştü.

Yelkenli gemilerin yerini buharlı gemiler almıştı artık.

Buharlı gemiler ortalama 100 ton olan tonajı 1000 tona çıkararak 10 kat fazla yük taşıma hale gelmişlerdi.

Eğitimdeki gelişmeler de bazı açılardan ön açıcıydı, 1867 ve 1895 yılları arasında öğrenci sayısı 2 katına çıkmıştı.

Bu ve benzeri gelişmeler 1880 – 1890 yılları arasında devleti merkezileştirmiş ve daha görünür hale getirmişti.

Vilayet ve kaza merkezlerinde Hamidiye döneminin tipik binaları olan kışlalar, okullar ve yönetim binaları ortaya çıkmıştı.

Merkezileşme aynı zamanda baskıyı da artırmış ve görünür kılmıştı.

Büyük bir hafiye teşkilatı kuran Abdülhamit 1876 – 1888 yılları arasında her yıl çıkan yaklaşık 10 olan dergi sayısını 1888'de sansür uygulayarak 1'e düşürmüştü.

Bu dönemlerde gazete tirajları 12 ila 15 bin arasında değişiyor ve zaman zaman 30 bini buluyordu.

Üstelik bu gazeteler kıraathanelerde yüksek sesle de okunur hale gelmişti.

O yıllarda Yıldız Sarayı'nda Abdülhamid'e iletilen on binlerce jurnal biriktiği söylenir.

Ayrıca orduda askeri yüksek okullarda yetişmiş liberal eğilimli subaylardan değil de alaylı subaylardan yararlanmasında bu jurnallerin payının yüksek olduğu söylenir.

Abdülhamit liberalizme, milliyetçiliğe ve meşruiyetçiliğe tümüyle karşıydı.

Halifelik unvan ve sembollerini kullanarak önceki padişahlardan çok daha fazla İslamiyet vurgusu yapıyordu ve etrafına topladığı muhafazakar ulemalar ve sufi dervişlerle İslamcı politikalar geliştiriyordu.

Bu politikaların en somut sonucu 1901 – 1908 yılları arasında yapılan şam – Medine arasındaki Hicaz Demiryolu idi.

1897'de ölene kadar yaklaşık 20 yıl boyunca arkasındaki en önemli güçlerden biri de Plevne Kahramanı lakaplı Gazi Osman Paşa'ydı.

Bu dönemde imparatorluk topraklarının 3'te birini ve toplam nüfusunun 5'te birini kaybetti.

Bunun sonucu olarak Kırım'dan 500 bin Müslüman Tatar, Kafkasya'dan sığınan 2 milyon kişi, Balkanlar'dan gelen yaklaşık 500 bin kişi ile toplam 3 milyon kişi anayurt olarak gördükleri Anadolu'ya dönmüşlerdi.

Yönetmel açıdan çeşitli emperyal kuvvetlerinin çekim alanlarına girilip çıkılıyordu.

1850 -1860 yılları arasındaki Fransız etkisi önceleri yerini İngiliz etkisine bırakmıştı.

Fakat İngilizler 1882'de Mısır'ı işgal ettiler ve bu durum Osmanlı yöneticilerin yeni arayışlara itti.

Bu yönetmel boşluğu Almanlar doldurdu.

Kurtuluş Savaşı'na kadar sürececek olan ana ekol Almanlarındı oldu.

Askeri açıdan General von der Goltz'un öğretileri esas alındı.

Alman Kayseri 2. Wilhelm kendini 300 milyon Müslüman'ın dostu ilan etti.

Bu süreçte Balkanlar'da komitacılık başlamıştı, komitacılar gerilla taktikleri kullanıyor ve bağımsızlık istiyorlardı.

Ermeniler tarafından 1887'de Cenevre'de Hınçak (Çan Sesi) 1890'da Tiflis'te

Taşnaksütyun (Ermeni ihtilal Federasyonu) örgütleri kurulmuştu.

Her taraftan kuşatıldığını düşünen Osmanlı Devleti'nin bu gelişmelere yanıtı sert oldu.

Kürt Aşiretlerine kurdurduğu Hamidiye Alayları 1894'te Sason'da geniş çaplı bir

Ermeni Kırımını gerçekleştirdiler.

Şiddet tekeli hala devletin elindeydi ve devlet bu tekeli istediği gibi kullanabilirdi.

Devlet açısından tüm bu olumsuzluklar yetmezmiş gibi ekonomik durum da oldukça

kötüydü.

Duyun-u Umumiye teşkilatı kurulmuştu ve 5000 vergi memuru ile devletten daha iyi

vergi topluyordu.

Üstelik bu vergilerin 3'te birine de el koyuyordu.

Ticaretin büyük çoğunluğu İngiltere, Fransa ve Almanya ile yapılır hale gelmişti.

En önemli ticari gelişmeler İngiltere ile oluyordu, ihracatın % 25'i ve ithalatın % 40 ı bu

ülkeyle yapılıyordu.

Öte yandan Bursa'daki ipek, Uşak'taki halı, Selanik'teki bira, kiremit, tütün

fabrikalarının yüzde 90'ı gayrimüslimlere aitti.

1870'lerin sonlarında 20 milyon olan nüfus, 1880'lerde neredeyse % 40 artmış 27

milyon olmuştu.

Tüm bu gelişmelerin ışığında yıkılan bir imparatorluğun sonunun geldiğini kabul

etmeyenlerle, yeni bir başlangıç yapmak isteyenlerin mücadelesi başlayacaktı.

Bu mücadele pek çok safhadan geçerek devlet ve toplum ilişkisini uyumlu kılmaya

çalışacak ancak başarılı olamayacaktı.

Osmanlı Devleti'nden miras alınan kutsal devlet ilkesi, Cumhuriyet'te de temel alınacak ve yurttaşların devletini değil, devletin yurttaşlarını yaratmayı tercih edecekti.

Söz, yetki ve kararın halka ait olması için mücadele eden gencecik insanlar, nerdeyse her on yılda bir, taze buğday başakları gibi biçilecek ve her şey ortalamalara, muhafazakarlıklara, vasatlıklara teslim edilecekti.

Evlerdeki babalarımız, köylerdeki ihtiyar heyetlerimiz, kentlerdeki krallarımız ve padişahlarımız bir türlü olgunlaşmamıza, büyümemize, ellerimizi fark etmemize müsaade etmeyecek, bizi hep annesinin sevgisine muhtaç bir çocuk haline getirerek arabesk bir dünyaya hapsedmek isteyeceklerdi.

Ancak biçilen buğdaylar her bahar yeniden filiz verecek, yüzünü yeniden güneşe dönecek, umut ve isyan duygularıyla yeniden son büyük kavgaya hazırlayacaklardı kendilerini.

Çünkü Anadolu Dünya'nın Kalbiydi, Tarihiydi, Vicdanıydı.

Topraktan, ateşten ve denizden doğanların en mükemmeli bu yüzden bu topraklarda doğacak.

“ İnsanlar ellerini korkmadan, düşünmeden, birbirlerinin ellerine bırakarak, yıldızlara bakarak

Yaşamak ne güzel şey desinler diye.”

“ Bir insan gözü gibi derin, bir salkım üzüm gibi serin, bir ferah, bir rahat, bir işitilmemiş türkü söylenebilsin diye.”

Topraktan, ateşten ve denizden doğanların en mükemmeli doğacak bizden.

